

Tehy ry
PL 10
00060 Tehy

25.2.2020 Lausunto

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@minedu.fi

Diaarinumero: OKM/30/010/2019

Tehy ry:n lausunto hallituksen esityksestä laiksi ja asetukseksi ammatteja koskevan sääntelyn hyväksymistä edeltävästä suhteellisuusarvioinnista

Johdanto

Hallituksen esitys perustuu kansallista täytäntöönpanoa edellyttävään, uuden ammatteja koskevan sääntelyn hyväksymistä edeltävästä suhteellisuusarvioinnista annettuun Euroopan Unionin direktiiviin (2018/958/EU, suhteellisuusarviointidirektiivi). Uusi direktiivi on annettu, koska jäsenvaltiot eivät ole riittävästi huomioineet ammattipätevyysdirektiivin (2013/55/EU) 59 artiklan ammattien sääntelyn avoimuutta ja oikeasuhtaisuutta koskevia vaatimuksia. Tämä on ilmennyt, kun komission aiemmin on pyytänyt jäsenvaltioita kartoittamaan säännellyt ammatit sekä arvioimaan niiden sääntelyn perusteet. Komissio on arvioinut, että oikeasuhtaisuuden toteutumattomuus edellyttää direktiivillä toimenpantavaa uutta yhtenäistä oikeudellista kehystä suhteellisuusarvioinnille EU:ssa.

Suhteellisuusarviointidirektiivillä pyritään estämään EU:n sisämarkkinoiden hajautuminen. Suhteellisuusarviointi koskisi niitä uusia tai muutoksen kohteena olevia ammatteja, joita säännellään ammatinharjoittamislajeilla tai asetuksilla. Direktiivi velvoittaa jäsenvaltioita varmistamaan, että arvio uusien tai muutettujen ammattien harjoittamista koskevien säädösten oikeasuhtaisuus toteutetaan ennen kuin muutetaan tai säädetään uusia säänneltyjen ammattien vaatimuksia.

Lausunnon keskeinen sisältö

Suomalaiseen säädösvalmistelun peruseriaatteisiin on aina kuulunut laaja vaikutusten arviointi sekä kuulemismenettely. Direktiivin edellyttämät säänneltyjen ammattien suhteellisuusarvioinnin peruseriaatteet ovat jo käytössä suomalaisessa säädösvalmisteluprosesseissa. Tästä syystä, emme ole lähtökohtaisesti pitäneet direktiivin toimeenpanoa Suomessa tarkoituksenmukaisena. Ehdotuksen perusteluissa todetaankin, että toimeenpano lisää meillä lähinnä ammatteja sääntelevien viranomaisten hallinnollista taakkaa, koska säänneltyjä ammatteja koskevat vaikutusten arvioinnit tulee tehdä suhteellisuusperiaatteet huomioiden kattavasti. Direktiivin toimeenpano on Suomea velvoittava. Työmäärän lisääntyminen koskee niitä viranomaisia, joiden hallinnonalan ammatin sääntelyä kulloinkin tarkastellaan. Sosiaali- ja terveysalalla tämä tarkoittaa Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala. On tärkeää, että tästä rasisiteesta osoitetaan riittävät resurssit hallinnonalan viranomaisille. Suhteellisuusarviointi ei saa pitkittää uusien tai muutettavien säänneltyjen ammattien säädösvalmistelua tarpeettomasti.

Suomi on osa Euroopan Unionia (EU), joten esitystä suhteellisuusarviointidirektiivin toimeenpanosta on arvioitava myös Tehyssä Eurooppalaisella tasolla. Työvoiman kansainvälisen liikkuvuuden kehittämisen näkökulmasta Tehy pitää hallituksen esitystä perusteltuna. Ehdotus edistää mielestämme uusien säänneltyjen ammattien arvioinnin yhdenmukaista menettelyä EU:ssa. On tärkeää, että kaikkien jäsenvaltioiden kansallisessa toimenpanossa huomioidaan yhdenvertaisesti direktiivin edellyttämät objektiivisuuden, riippumattomuuden, syrjimättömyyden ja avoimuuden periaatteet ennen ammattia koskevan sääntelyn hyväksymistä.

Toimeenpano selkeyttää jäsenvaltioiden velvoitteita noudattaen em. suhteellisuusperiaatteita. Ne eivät kuitenkaan saa vaikuttaa kansallisiin ammatin tai koulutuksen pätevyysvaatimuksiin, joilla varmistetaan ammatin edellyttämien turvallisuusnäkökulmien toteutuminen. Työvoiman vapaan liikkuvuuden lisääntyminen EU:ssa lisää valvonnan tarvetta erityisesti aloilla, joissa on kyse potilasturvallisuuden kannalta keskeisistä tehtävistä. Viranomaistyöhön ja valvontaan on oltava riittävät voimavarat.

Pidämme erityisen tärkeänä, että direktiivin toimeenpano ei vaikuta sosiaali-, terveys- tai kasvatustalouden työehtoihin tai osaamis- ja pätevyysvaatimuksiin tai Suomessa. Pätevyysvaatimuksia arvioitaessa on otettava huomioon potilasturvallisuuteen liittyvät näkökohdat. Suomessa on sosiaali- ja terveysalalla poikkeuksellisen korkea koulutustaso, eikä direktiivin toimeenpano saa edes välillisesti johtaa paineisiin laskea koulutustasoa tai kelpoisuusvaatimuksia sosiaali- ja terveysalan säännellyissä ammateissa.

Suomessa ammattihenkilöiden vähimmäisosaamisvaatimukset tulee turvata automaattisen tunnustamisen piirissä olevien ammattien (mm. sairaanhoitaja, kättilö) osalta ammattipätevyysdirektiivin ja osaamisen kansallisten viitekehyksien edellyttämällä tavalla. Kättilöiden osalta direktiivin edellyttämät työn sisällölliset vähimmäisvaatimukset eivät täysimääräisesti ole Suomessa toteutuneet. Lisäksi yleisen tunnustamisen piirissä olevien ammattien osalta osaamisen kansalliset viitekehykset ja opetussuunnitelmissa määritellyt osaamisen vähimmäisvaatimukset antavat vertailupohjan suomalaisen ammattipätevyyden arviointiin, kun vertailua tehdään kansainvälisesti.

Lopuksi:

- Direktiivin edellyttämät säänneltyjen ammattien suhteellisuusarvioinnin peruseriaatteet ovat jo olleet käytössä suomalaisessa säädösvalmisteluprosesseissa.
- Suhteellisuusarviointiprosessi oltava sujuva ja viranomaisille (STM, Valvira) osoitettava riittävät resurssit sen tekemiseen.
- Suhteellisuusarviointi ei saa vaikuttaa sosiaali-, terveys- tai kasvatustalouden työehtoihin, osaamis- ja pätevyysvaatimuksiin tai työehtosopimuksiin Suomessa.
- Suhteellisuusarviointi ei saa johtaa paineisiin laskea koulutustasoa tai kelpoisuusvaatimuksia sosiaali- ja terveysalan säännellyissä ammateissa.

Tämä lausunto on valmistelu yhteistyössä Tehy ry:n yhteistyöjäsenjärjestöjen kanssa.

Helsinki 24.2.2020

Millariikka Rytönen
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Tehy ry

Lisätietoja: tutkimuspäällikkö Juha Kurtti juha.kurtti@tehy.fi, puh. 050 586 9460

